

ningsudvalget om resultaterne af den øgede indsats mod NPO-forureningen.«

Det er naturligvis rimeligt med en redegørelse og oversigt over virkningen af den indsats, der gennem de her iværksatte foranstaltninger medfører nedbringelse af forureningen med kvælstof (N), fosfor (P) og organisk stof.

På nogle områder vil man i løbet af en kort eller kortere årrække utvivlsomt kunne spore gode resultater. Det vil navnlig være på indsatsen over for det såkaldte gårdbidrag.

Kravet om hurtig nedbringning af husdyrgødningen vil være medvirkende til bedre udnyttelse af husdyrgødningens kvælstof, navnlig af den del (35–60 pct.), der er ammoniakkvælstof, hvilket er den kvælstoffraktion, der navnlig giver 1. års virkningen.

De foran omtalte beslutninger til indsats vil på en række punkter medvirke til også at nedsætte markbidraget. Det drejer sig om begrænsning af udbringningstidspunkterne. I denne sammenhæng har de 6 måneders opbevaringskapacitet megen betydning, idet man da kan undgå den meget tidligere efterårsudbringning.

Fastlæggelse af harmoni mellem husdyrhold og jordtilliggende medvirker sammen med kravet om, at overskydende gødning afsættes til anden side til at anvendelse af meget store mængder husdyrgødning ophører. Alt dette vil også bidrage til nedsættelse af markbidraget.

Den væsentligste kilde til kvælstofudvaskningen og dermed markbidraget er imidlertid det kvælstof, der frigøres fra jordens pulje eller beholdning, når jorden ikke er plante-

dækket. Denne beholdning i rodzonens dybde på ca. 1 m kan være 6.000–10.000 kg pr. ha eller mere og findes i humus, i delvis omsatte planterester og delvis omsat husdyrgødning.

Ved mikroorganismernes aktivitet mineraliseres kvælstof herfra gennem hele vækstperioden og hurtigst ved passende jordfugtighed og temperatur. Er jorden plantedækket, optages det frigjorte kvælstof sammen med kvælstof tilført ved gødsning, men er der ikke afgrøde på jorden, kan det jo ikke optages, og følgen bliver, at det udvaskes, når jorden i de sene efterårsmåneder eller i vinteren er vandmættet og der er nedadgående vandbevægelse. Derfor er det vigtigt, at jorden er plantedækket mest muligt af året, og at gødning udbringes så nær vækstperiodens begyndelse om foråret som muligt, men herved må der også tages hensyn til jordens struktur. Man kan ikke med godt resultat pløje gødning ned på svær jord om foråret.

Nedbringelse af markbidraget er en ganske langsom proces. Det kan gøres ved at undlade gødsning. Man gøder jo for at supplere det, der findes i jorden for at erstatte det, som fjernes med afgrøden.

Uden kvælstofgødsning af nogen art vil det vare 8–10 år at nedbringe kvælstofudvaskningen med 25–30 pct., men konsekvensen er en udbyttenedgang på 50–60 pct.

Der vil altid selv uden gødsning være kvælstofudvaskning – en baggrundsudvaskning – så længe der er kvælstof i jorden, men desto mindre, jo mindre jordens beholdning er, og jo længere tid af sommeren arealet er bevokset.

Askov forsøgsstation, 6600 Vejen 1986.01.14.

P.f.v.

A. Dam Kofod

forstander